

ACC. N:R M. 14143: 1-5.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Landskap: Skåne Upptecknare: Dokent. Berndt Gustafsson, Lund
Härad: Ö. Göinge Berättare: fru A. Hennriksson (make till
Socken: Kristlinge Berättarens yrke: predikanten i Bibeltrognas Kärna
Uppteckningsår: 1955 Född år i Ö. Broby Gunnar Hennriksson)

Religiösa familjeföremål. s. 1-5.

RELIGIÖSA FAMILJEFÖREMÅL.I. PRYDNADSFÖREMÅL.

1. Broderiarbeten: om äger, ägt eller sett (var? hos vem? vem tillverkat?) broderiarbeten med religiösa motiv, som hängkläden med bibliska figurmotiv, stölsdynor med sådana motiv, hängkläden med texter, märkdukar (flickorna fick förr ej sällan tillverka provdukar i skolan, korsstygn-dukar, de äldsta kända dukarna med bibliska motiv), bibelspråksdukar. Placering i hemmet?
2. Bibelkorgar och kartongtryck med bibelspråk: om äger, ägt eller sett etc. Varifrån fick man sådana föremål? Hur användes bibelkorgen?
3. Krucifix: placering? gammalt bruk?
4. Tavlor och reproduktioner: även kort, om uppställda i hemmet och med religiös karaktär.
5. Kristusbilder av gips eller liknande: ex. Thorvaldsens Kristus. Särskild användning, ex. vid dödsfall i likrummet eller vid utfärdsandakt?
6. Julkrubbor: hur länge varit i bruk? hur länge står den kvar efter jul? allmänt bruk? vilka har julkrubbor? etc. Utseende? Noggrann beskrivning! Vem ordnar julkrubban?
7. Fotografier: prästfoton (vilken präst? hur kommit över? plats i hemmet?) konfirmationsfoton? uppsatt var?
8. Minnestavlor: hur länge brukats? beskrivning? vem förfärdigade? plats i hemmet?
9. Andra föremål som eldskärmar med bibliska motiv? om ägt, eller sett etc.

II. BIBEL OCH PSALMBOK.

10. Familjebibel: ärvdes? särskild plats? när användes? funnits i vilka hem? i ert eget hem? när köptes? anteckningar i den? vad för slags anteckningar? Exempel! När fördes dessa anteckningar in? Om familjebibel med anteckningar påträffas, sök om möjligt skriva av alla anteckningarna, gör skiss över anordningen osv.
11. Psalmboken: särskild plats? anteckningar i den? Använts vid gemensam andakt i hemmet?
12. Andra religiösa böcker.

III. SÄRSKILDA ANORDNINGAR I HEMMET.

13. Hemaltare: sett var? beskrivning! användning? gammalt bruk? var samlats till gemensam andakt i hemmet?
14. Bönevrå: anordning? användning?
15. Levande ljus: när förekommer? vid minnesdagar? Alla helgons dag i hemmet?
16. Missionssparbössor och liknande: var har de sin plats i hemmet? vilka hem har sådana?

IV. MUSIKINSTRUMENT.

17. Orgel: var sin plats, när användes (vid husandakt?)..
18. Psalmodikon: d:o
19. Andra musikinstrument med religiös användning.

V. DOP OCH VIGSEL I HEMMET.

20. Anordning vid hemmadop: skål? tända ljus? plats?
21. Vigsel i hemmet: brudmattor? vigselpallar? köpts eller tillverkats? altaranordning? levande ljus?

VI. BLOMMOR.

22. Brukade man ha palmer inomhus och hade i så fall detta bruk någon särskild innebörd?

ACC. N:R M. 14143: /

RELIGIÖSA FAMILJEFÖREMÅL.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

1. Broderiarbeten med religiösa motiv. Väggbonader med religiösa motiv var mycket vanliga och förekommer fortfarande i ett annat äldre hem. Det sydde man ofta på syföreningarna och de såldes dessa bonader på auktionerna. Det var inte bara bibelspråk utan det kunde vara språk som detta:

Gårdagen är förbi,
morgondagen känner du icke,
idag hjälper Herren.

Dessa bonader kunde vara olika stora, ibland en hel meter i längd.

Det fanns sådana, som målade olika språk på kartong, och satte upp. Det är nog det äldsta. Det var i ett hem när jag var barn det fanns en sådan målad bibelspråkstavla, uppsatt i skafferiet. Det stod på den: "Herren försör", och det kunde allt behövas i det hemmet. Där var tolv barn, men aldrig fattades det något.

Senare blev det tavlor med broderier, och det var inte bara bibelspråk och andra språk utan också fåglar och blommor, som man broderade.

Vi har inte längre sådana där saker uppe, men det finns en fröken inne i Knislinge, som har. Hon har varit barnmorska och heter Ester Ekelund. Hon har sådant där kvar på vaggarna.

2. Bibelkorgar och kartongtryck med bibelspråk. Bibelkorgar satt ofta i de troende hemmen förr, på väggen. Vad jag minns var de skrivna för hand, lapparna i de där bibelkorgarna. Det skrev man själv och rullade ihop och ofta gjorde man sådant för missionsauktionerna, där bibelkorgar såldes. Det var nog inte så mycket de köpte i affärerna av sådana saker i min barndöm, inte. Det var mest bibelspråk till tröst och uppmuntran, ungefär som ett slags Dagens Lösen, fast det var lösa lappar.

Det finns här fortfarande något hem, där man använder bibelkorgar än i dag. Det kan vara rätt intressant dra ett språk någon gång, tycker de, men nog är det rätt omodernt.

Små tavlor eller bilder med bibelspråk var ganska vanliga, att ställa på skrivbordet eller på en byrå, man klistrade upp och satte glas över. Det hade vi hemma i mitt barndomshem.

3. Krucifix. Det är nog mera de kyrkliga, som har det. Det förekommer knappast hos oss.

4. Tavlor och reproduktioner. Tavlor ur Kristi liv var och är mycket vanliga i troende hem. Det är Jesu dop, med en duva, som svävar över Frälsaren, det är Jesus med törnekronan, i färgtryck. Det minns jag från

ACC. N:R M. 14143:3.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

farfars hem redan.

Nu vill man ha oljemålningar i stället.

5. Kristusbilder av gips. Sådana kunde finnas i missionshusen förr, men är nu mycket ovanliga. Det var Thorvaldsens Kristus, som fanns i olika storlekar.

6. Julkrubbor. Det är nog mest där de har barnen små, som de ordnar med julkrubbor.

7. Fotografier. Rosenius har varit och är mycket omtyckt i våra kretsar, och hans porträtt finns i många, många hem, ej sällan tillsammans med Luther och Melancton.

9. Andra föremål. Palmer var ej så ovanliga förr, i hemmen; mest förekom de i missionshusen, och kanske det var därifrån de spreds i hemmen. Men de trivs inte i värmeledningshus, så de går ut sig och försvinner ur hemmen nu. De är ganska svåra att sköta även annars.

10. Familjebibel. Far hade en familjebibel, med illustrationer. Där fanns blad att skriva på, och där fördes barnens namn in, och det skrevs in, när något dött. Familjebibeln skulle alltid ligga framme, på en framträdande plats. Den låg på ett bord, vid fönstret, så den fälldes i solen.

14. Bönevrå. Bönepallar och sådant har aldrig förekommit i våra kretsar. Men bönevrå har var troende, åtminstone var det så förr. Men det är mera vars och ens hemlighet. Det kunde vara var som helst. Det fanns gott om utrymme i mitt barndomshem, det var en stor stuga med två kammare vid sidan om, så det fanns alltid någon vrå man kunde sätta sig i eller falla på knä i.

15. Levande ljus. Adventsljusk~~er~~ kommer jag inte ihåg från min barndom, det har blivit senare. Det är möjligt vi tände ljus före jul, under adventstiden, men inte var det som nu, med bestämda ljus för varje söndag.

På orgeln hade vi ~~xxv~~ stearinljus stående, och de tändes ofta, när vi var samlade till husandakt. Då satt vi vid stora bordet, och far läste ur Rosenii dagbetraktelser. Vi spelade mycket, orgel, gitarr, fiol; jag var med i ungdomsföreningens musikförening och spelade mandolin. Mandolinen hängde vid sidan av orgeln, på väggen, när det inte användes. Vi var ofta samlade kring orgeln allesammans och sjöng andliga sånger.

Gudstjänster hölls ofta hemma, det gick i månadstur ~~xxv~~ och det kunde vara söndag förmiddag eller söndag

ACC. N:R M. 14143:5

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

kväll. Det brukade vara en och en halv timma och vi fick ordna med bockar och bräder att sitta på. Det var likadant med söndagsskolan. Vi barn gick runt i hemmen och sa till, när det skulle vara ~~en~~ söndagsskola. Det var inte riktigt varje söndag.

Roligast tyckte jag alltid det var på söndagseftermiddagarna, när vi satt vid brasan och mamma berättade från sin barndom.